

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kérésre visszadadja a kéziratokat vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 19.

Ami a legszükségesebb.

(—a.) Őszintén örvendünk rajta, hogy Bátor Hornig Károly veszprémi püspök, a magyar püspöki karnak ez a kiváló tagja, olyan határozottan megmondta tegnap a Szent-István társulat közgyűlésén, hogy a magyar katolicizmusnak legfontosabb teendője a kath. sajtó és a kath. irodalom támogatása.

A modern idők nem sejtett változást hoztak létre minden téren, de talán sehol sem nagyobb, mint a napi sajtó terén. Eleintén gúny gyanánt mondogatták, de most már valóra vált, hogy a sajtó igazi nagyhatalommá lett. Nagyhatalom, melynek keze elér a föld legféléresebb zugába, nagyhatalom, melynek befolyása alatt áll az is, aki olvasni nem tud, nagyhatalom, melynek hatása érvényesül anélkül, hogy az emberek észrevennék — a társadalmi életben éppen úgy, mint a magánéletben.

A katolicizmus minden korban megtalálta a legalkalmasabb eszközöket igazainak hirdetésére, tanainak terjesztésére. Ma pedig nincs erre alkalmasabb, mint a sajtó. Templom, iskola és az egyleti élet olig képesek együttesen olyan befolyást gyakorolni a társadalomra, mint a sajtó.

Eklatáns bizonyossága ennek az a tagadhatatlan körülmény, hogy ahol a katolicizmus elhanyagolta a sajtót, ott szenvedett legsúlyosabb veszteségeket.

Szomorú, de mindennél nagyobb bi-

zonyító erővel bíró példa e tekintetben Franciaország, melynek küzdelmeiből Hornig püspök érdekes adatot hozott fel tegnapi beszédében:

»Baudin, a franciaországi szent-Vincze-egyletnek alelnöke 1877-ben ezt írta: »Nézetem szerint a hívek nem látják eléggé világosan és tisztán, mily fontos tényező a sajtó. Templomokat építenek, zárdákat alapítanak, szegény- és árvaházakat nyitnak, ami mind, megengedem, igen szép, sőt fontos is és szükségesebb (amennyiben mindezeknek előharczosa) s ez a katolikus sajtó s annak terjesztése és terjeszkedése. Mert ha a katolikus sajtót nem támogatjuk, nem bátorítjuk, ha nem sikerül azt kellő magaslatra emelni, akkor templomaink nemsokára üresen állanak, egyházi s vallási testületeink el fognak nyomtatni, iskoláink és emberbaráti intézményeink az egyház kezéből kivételni, száműzetvén belőlük a vallásos eszme, mely azokat létrehozta. Figyeljük csak meg a szellemek mai irányát: mindenütt a hitetlenség emeli fejét, a hívők sorai ritkulnak; emberek, akik minden egyéb kérdéssel szemben nyugodtak, ildomosak és okosak, ugyszólván dühbe jönnek, mielőtt valaki ezt a szót hangoztatja előttük: »az Egyház« — mert ők ezt az egyházat legnagyobb ellenségüknek, családjuk, üzletük, vagyonuk, szóval a jólét felé való haladásuk ellenségének tartják. Honnan van ez? Honnan e sajnos tévely, melyhez mint valami megdönthetetlen igazsághoz ragaszkodnak? A válasz e kérdésekre ez: az ujságokból

származik ez, a hitetlen, vallástalan, vallásgyűlölő lapokból, melyeket olvasnak, melyek mindennünen tolakodva nap-nap mellett mérgezik az olvasó lelkét, míg a katolikus sajtó sokkal gyengébb és erőtlenebb, semhogy a kellő ellenmérget nyújtani tudná.

»Ha e téren nem látunk egyhamar változást — folytatja Baudin — nemsokára millió s millió lelkekből kivész a vallásosságnak még utolsó szikrája is.« Égető szükség tehát, hogy a hívő katolikusok egyesült erővel gátat emeljenek e vész ellen. »Gondolják meg, — inti honfitársait Baudin — hogy századok kegyeltes munkáját egy perc alatt egyetlenegy tollvonás semmisítheti meg«, ha nem védekezünk. »Ha a francia katolikusok — mondja — a jócselekedetek legelsejének a sajtó támogatását tartanák, csakhamar megváltoznék a helyzet; mert ez szólna az igazi fölvilágosodást, hiszen a katolikus sajtónak hivatása, hogy az intelligenciát a vallási eszme szolgálatában sorakoztassa.«

Negyedszázada múlt, mióta e szavak elhangzottak s aki ma szemtanúja ama gyűlöletes harcnak, melyet hazájában a sötétség hatalmának tényezői ma a katolikus vallás ellen vívnak, kénytelen beismerni, hogy Baudin látónoki szemmel nézte a viszonyokat; — aki pedig idébb néz, nem tudom, mikéant tudna ama kényszerítő konkluzió elől kitérni, hogy hasonló okokból mindenütt csak hasonló okozat származhatik.

Nálunk is ebben rejlik, uraim, unos-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A jó pajtások.

Írta: Kovács Irén.
(Vége.)

— Már nem lehet mög hini Örzi hiába midőn beszéd aztán mög Véra sé hogy sé akarja.
 — Nem helyös ez Pétör, mög lásd még baj lehet ebbül. Mög haragszik.

Nagyot akart most mondani Péter mert ő is rosszalotta, hogy nem hívták meg Horog Balázst, de éppen nagy zenezóval hozták a menyasszony ágyát s a két testvér is kiszaladt az udvarra. El lett egy időre feledve Horog Balázs.

— A mint oszladoztak az ismerősök, csak a konyhában a kalács sütő asszonyok sürgötek-forogtak Péter ki ment az istállóba.
 Megölegette két kedves lovát s aztán ha-

nyat feküdt a vaczokra, hogy majd alszik egy kicsit. De bizony nem akart álom jönni szemére és olyan furcsán érezte magát mintha várna valakit, még a lámpát is égve hagyta.

Éppen arra gondolt, hogy eloltja a lámpát, mikor hirtelen berugják az ajtót s Horog Balázs lép be rajta.

Talpra ugrott Csamangó Péter és farkas szemét nézett a huszárral.

Nagy hallgatás után Horog Balázs szólalt meg előbb: — számolni gyűttem pajtás.

Péter igazit egyet-ketőt a kalapján azután a nadrágján is ránt egyet, miközben eszébe jut a huga mondása, hogy szép szóval bárányt lehet Balázsból csinálni. Kezét nyújtja a katonára felé a mit az elfogad noha egy kicsit csodálkozva.

— Számolni? Tudtommal nem tartozunk egymásnak. Aztán mög nem ijenkor éjféلكor szokták a rőndös embőrok a számadást tartani.

— Rőndös embőrok? — horkan föl Horog

Balázs, — hát rőndös embőrok az ojan, aki elvőszí a másét? Elvőszí a legjobb könyeres pajtásának a kiszőmölt mátkáját!

— Az nem rőndös embőrok.

— No hát akkor té sém vagy rőndös embőrok Csamangó Pétör!

— Hát kiét vőttem én el Horog Balázs?

— Az enyimet.

— Mög ígerte neköd Kopasz Véra, hogy mög vár?

Nagyot nézett Horog Balázs erre a kérdésre és sokkal csenedesebb hangon felelt: »Hát nem vót köztünk rulla szó, de tudhatta, hogy mit akarok, hisz mindig vele táncoltam.«

— Örzsivel az én hugommal is táncotál te egy időbe. Aztán mongya Örzi, hogy te eczczör mög is kérdőzted, hogy mög vár-é ha benn maradsz katonának. Így van-e Horog Balázs? Most már mond mög ki a rőndös embőrok?

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad, Fő-utca.
(Uri Casinó épület)
TELEFON 520.

angol divatszabó cég
 Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — *Női costumok*, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

untalan fölpanaszolt s tagadhatatlan bajaink egyik főoka: a katolikus olvasóközönségnek — a papokat sem veszem ki — nemtörődésében; ez adja meg legalább egyik magyarító kulcsát mai helyzetünknek. Még nem ismertük föl a világ gyökeresen megváltozott ujkori rendjét, azt hisszük, hogy még ma is urak vagyunk, holott voltaképen sohasem voltunk azok, talán legkevésbé ama rég letűnt korszakban, melyre vonatkozólag ellenségeink gunyosan a »Religio dominans« jelszót vágják szemünkbe.

De ha voltunk volna is, ma más világ van. A törekeny támaszokra való hagyatkozás korszaka letűnt; — önlábunkra kellene állanunk, tömörülnünk, sorakoznunk, bármennyi akadályt is dobjanak utunkba; — a tömörülésnek elengedhetetlen föltétele pedig egy czéltudatosan támogatott, tekintélyes sajtó, — e tömörülést pedig csak úgy érhetjük el, ha szem előtt tartjuk a Szent-Mihály-Társulat legujabban Bécsben tartott nagygyűlése egyik kitűnő szónokának e szavát: »Katholikus házba csak katolikus lapot szabad beereszteni« — hát még papi házba?

Vajha megszivelnék Hornig püspök szavát papi és világi házakban egyaránt. Erre lenne égető szükség. Mert amíg ezt meg nem tartják, addig csak sopánkodhatunk, de igazi számbavehető eredményt kivívni alig leszünk képesek.

A politikai válság.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 19.

A király képviselője Tisza taktikáját megfordította; ő nem sérti a formát, hogy a lényeghez jusson; ő gondosan megóvjá a formát, hogy a lényegre vonatkozólag a maga lugasába csalogassa a vonakodókat. Szigorúan parlamentáris forma szerint jár el és csak a többséggel áll szóba.

De érdemben egyszerűen ott folytatja, a

Lehajtotta Horog Balázs a fejét s egy nagyot sóhajtott.

— Igazad van pajtás. Nem vagyok rön-dös embőr, s aztán megfordult és menni akart.

— Hova akarsz menni pajtás? — kérői Péter.

— Mögyök vissza az ezredhez.

— Mész ám, ha eresztelek, öleget veszeködtél Örzi miattad, hogy mög nem hittünk, meg fogta és oda húzta az ágyhoz és leültek.

— Hát gondot rám az Örzi? Nem haragszik?

— Gondot-e rád? — mindig. Aztán nem is tud az sönkire se haragudni.

Áldja mög az Isten a jó szivét — mondja a huszár. Nagyot üt Péter vállára.

— Tudod, hogy úgy gyűttem ide, hogy csak egyikünknek szabad a röggelt mög-érni.

— Nem szép vót tülled pajtás.

— Hát, nem hagyja rá Balázs. Hanem ha mög tudsz bocsátani, kérd mög Örzit a részörmre.

— Igazán pajtás? — kiált fel örömmel Péter s azután össze ölelkezve viszi kifelé. Az udvaron már kiabál Péter a ház felé, a hol még mindig nagy a sürgés-forgás:

— Hé! Örzi! anyám! He asszonyok! Itt hozom a második völegényt, köll-e?

hol Tisza a fölirati vita alatt elhagyta, ő is csak azt keresi, ami a feliratban nincs; a király nevében kérdezi ugyanazt, amit a szabad-elvű párt szónokai kérdeztek.

Eddig a királyi megbizottak csak egyes vezető politikusokkal állottak szóba meglátogatni csak egy-kettőt látogattak meg és a király elé sem bocsátották mindazokat, akik erre, igényt tarthattak volna. Burián azon kezdi hogy a *vezérlőbizottság összes tagjait* végiglátogatja és természetesen viszont fogadja is őket.

Burián Kossuth Ferenczet akarja miniszterelnöknek. Nem mintha Bécs a függetlenségi irányba akarná terelni a magyar politikát, mely esetben természetes volna Kossuth miniszterelnöksége; hanem mivel azt hiszik, hogy Kossuth Ferencz konziliáns természetű, — engedni fog.

Tárgyalások.

Báró *Burián* István tegnap reggel folytatta a királytól nyert meghívása teljesítését. Reggel korán sétát tett a vátosban, onnan visszatérve a Hungária-szálló lépcsőházában találkozott *Polónyi Gézával*, a ki éppen az ő lakásáról jött le, ahol viszonzni akarta Burián tegnapi látogatását. Burián visszavitte magához és fél óra hosszáig beszélgetett vele. Utána gróf *Zichy Jenő* látogatását fogadta, a ki egy negyedórát maradt nála s negyed 12 órakor kocsira ült hogy Kossuth Ferencz látogatására induljon.

A mai délelőtt folyamán *Ugron Gábor*, *Vázsonyi Vilmos*, *Sághy Gyula*, gróf *Batthyány Tivadar*, *Thaly Kálmán*, báró *Kaas Ivor* adták le névjegyeiket Burián lakásán.

*

Kossuth Ferencz valószínűleg ma délelőtt 10 órára hívja össze a vezérlő-bizottságot, hogy döntsön a király megbizottja által tett ajánlat fölött. A koalíció határozatának meghozatala után Burián missziójának vége lesz. Ő maga is úgy tervezi, hogy legkésőbb hétfőn visszautazik Bécsbe. Mint értesülünk, gróf *Andrássy Gyula* tegnap este 10 órakor Budapestre érkezett.

Ugy hírlik, hogy *Kossuth Ferencz szerdára meghívást kap a királyhoz.*

Burián programja.

Burián programja a következő:

1. A király hajlandó a koalíciót a kabinetalakítással megbizni.

2. A királyi megbizott bizalmasan tudatja, hogy legszívesebben látná, ha megegyezés esetén *Kossuth Ferencz vállalná a miniszterelnökséget.*

3. Kossuth illetőleg a koalíció által jelölendő miniszterelnök királyi meghallgatása előtt a felirat értelmét állapítsák meg szabatosan, vagyis *csinálják meg előre a kormány programját.*

4. A módosítások, melyek a király óhaj-tásainak megfelelnek, a *katonai követelések el-éjtése*; mert a korona semmi szín alatt nem hajlandó a szabadelpvűpárt katonai programján tul menni és különösen a *magyar nyelv behozataláról akár ezrednyelv-, akár vezényleti, akár bíráskodási nyelvként hallani nem akar.* Az önálló vámterület elve ellen a koronának nincsen kifogása, de követeli, hogy a mostani kiegyezést okvetlen kössék meg és pedig legalább tiz esztendőre.

5. A már megkötött kereskedelmi szer-ződések (olasz és német) jóváhagyandók és ezekből senki ellen vád nem formálható. A többi szerződések sürgősen megkötendők.

6. *A katonai létszám felemelése és a négyszázmillió újabb teher okvetlen megszavazandó.*

7. *A kivánt belügyi reformok ellen a koronának nincsen kifogása.*

Az egyetlen engedmény tehát az, hogy elvileg kimondhatnók, akár törvényben, hogy most kötjük az utolsó kiegyezést és tiz év mulva lesz önálló vámterületünk, de tiz évig folytatni kell az eddigi gazdasági rendszert és az eddigi katonai politikát.

Kossuth csak tegnap este tiz órakor érkezett haza Zomborból és így Burián csak ma reggel juthat abba a helyzetbe, hogy előadhatja neki a fennt vázolt tervet.

UJDONSÁGOK.

Kártya és humanizmus.

Felvilágosodottaknak nevezzük magunkat s nem tudjuk elűzni azt a társadalmi ostobaságot és bünt, amely annyit kergetett már a sir sötétjébe: a kártyát.

A kaszinóktól kezdve lefelé, csaknem minden nyilvános helyiségben kultiválják; s a közérzésnek, a rendőrségnek nincs ellene szava. A közvélemény megalkotja a maga ítéletét azokról, akik mást bűnre csábitanak. De semmi fölt sem esik azok gavallériáján, akik egy-egy derék családapát, tehetséges férfit uri körökbe szédítenek s beugratják az éjszakai kártyázásba, felveszik az eljátszott pénzt s mikor már nincs pénz, akkor — eredj dolgodra, lödd magad föbe!

A gavallér-kompania pedig tovább folytathatja játékait. Hiszen csak játék az egész! Sőt alkalom adtán ugyanazok a gavallérok ki is golyóznak és becstelennek nyilvánítanak egy családapát, aki vesztett a kártyán, nem tud fizetni s nem elég gyáva kifutni a világból, hanem elég erős élni és dolgozni azokért, akiknek jólétét Isten reábizta.

És ezek a gavallérok azért a társadalom új építőmesterei, a humanizmus hirdetői,

Mikor ébred fel végre a lelkiismeretünk?

Mikor ébred fel a tiszta erkölcsi gondolkozás?

A kártyához becstelenséget fűz a modern felfogás: halálba üzi azt, aki nem tud fizetni.

Legyen meg a becstelenség, de fűződjék másához: ahhoz, aki a tisztességtelen kártyanyereséget zsebreteszi. Ha kiveti a társadalom azt, aki fegyverrel fosztogat, hát vesse ki azt is, aki kártyával fosztogat.

Fosztogató egyik is, másik is, csak a szerszámaik különbözök; s a betörőnél százszor veszedelmesebb a kártyás gavallér-fosztogató.

* **A főispán Budapesten.** Dr. *Beöthy* László főispán hivatalos ügyben az éjjel Budapestre utazott.

* **A villamos telep kibővítése.** A nagyváradi villamos telepen erősen folynak a kibővítési munkálatok. A gépház kibővítése és a gépész lakása már készül. A villamos telep felügyelő bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott a városházán, *Bordé* Ferencz főjegyző elnöke alatt. A gépház építésénél tettek némi módosítást a felmerült szükséghez képest.

* **Házirend a városházán.** *Komlóssy* József városi gazdasági tanácsos egy házirendet dolgozott ki a városi székház részére, amely kiterjed a világitásra, a helyiségek tisztántartására, szóval mindarra, ami a rend, tisztaság érdekében szükséges. Az új rendet tegnap tárgyalta a városi tanács s azonnal életbeléptette.

* **Öngyilkos királyi ügyész.** Nagy megdöbbenést keltett tegnap délután az egész városban dr. Nagy Géza kir. ügyész, a nagyváradi királyi ügyészség vezetőjének öngyilkossága. Nagy Géza dr. e hó 14-ikén feleségével együtt családi ügyben Budapestre utazott, honnan a ma déli gyorsvonattal érkeztek haza. Nagy Géza megérkezése után lakásáról rögtön egy Fő-utcai kereskedésbe sietett, hol egy 9 milliméteres forgópisztolyt vásárolt. A vásárlás után a Széchenyi vendéglőbe ment, hol rendes asztaltársaságával sörözgetett. A Széchenyiből 2 óra előtt a hivatalába ment, a hol Gáthy Bálint királyi alügyész szobájában forgópisztolyával halántékon lötte magát. A lövés zajára a hivatalban dolgozó tisztviselők Gáthy szobájába szaladtak, hol átlőtt fejjel a szoba padozatán találták Nagy Gézát élettelenül. Rögtön orvosért telefonáltak s dr. Grósz Menyhért törvényszéki orvos pár perc múlva meg is érkezett, de már csak a beállott halált konstatálhatta. A 9 mm. golyó teljesen szétzúzta az agyát, úgy, hogy a halál a lövés után azonnal beállott. Az esetről az elhunyt családját és a királyi főügyészt rögtön értesítették, kik intézkedtek, hogy a hullát ravatalra helyezték. Nagy Géza dr. a revolvért az elsütéskor oly közel tartotta arcához, hogy az a jobb oldalon teljesen megpörköldött. Nagy Géza dr. hat évvel ezelőtt nevezték ki királyi ügyésznek s azóta a közéletben mindenfelé szerepelt. A múlt évben városatyának választák meg az olasz-i polgárok. Az elhunytat neje és két kis leánya gyászolják. Az elhalt tettet, — mint a városban beszélnek — anyagi zavarok miatt tette. Temetése vasárnap fog végbemenni a Széchenyitéri ügyészségi épületből.

* **Alapítványi helyek a hadapródiskolában.** A folyó tanév végén Nagyvárad városának két alapítványi helye üresedik meg a nagyváradi honvéd hadapródiskolában. A pályázatot most írja ki a város s a jelölést a júliusi közgyűlésen ejtik meg.

* **A. F. M. K. E. közös öröksége.** Nyitráról írják: Id. Sembery István milliót tévő vagyonát tudvalevőleg a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületnek hagyományozta. A végrendeletet kiskoru fia, ifj. Sebery István megtámadta. Az évek óta huzódó pörnek az egyesület igazgatóválasztmánya mai ülésében hozott határozatával véget vetett, amennyiben elhatározta, hogy a kiskoru gyármja által felajánlott 50,000 koronás egyezséget elfogadja.

* **Az országos tornaversenyre** a legközelebbi időben lefolyt verseny győztese, a szabadkai főgimnázium tizenhat taggal jelentkezett. Az intézet tornatanára betegét jelentett s így nincs aki az ifjúságot vezesse. A nagyváradi premontréi főgimnázium 24, esetleg 20 vagy 28 tagja, a nyolczadik oszlopban nyert elhelyezést. A versenytéren 31 oszlopban, oszloponként 160 diák fogja végezni a felvonulást, botgyakorlatot. Mióta tornaverseny van, könnyebb és mégis tetszetősebb szabad gyakorlatot nem állítottak össze. A lobogóért erős küzdelmet fog kifejteni a főváros minden tanintézete, mely — vándor-díj lévén — kell, hogy a szabadkai főgimnázium által visszaadassék. Pályáznak rá oly intézetek, melyek 800—100—130 taggal jelenhetnek meg az országos versenyen! A *mintá csapatok* korlátversenyén a nagyváradi főgimnázium tizen-négy tagja vesz részt. Ezek ma (szombat d. u. fél 5-től fél 6-ig) tartandó versenyen fogják bemutatni a szabadgyakorlat, buzogány és korlátversenyre szánt ügyességüket. Bírójuk lesz a korlátban Budapestben Gebhard Ferencz. A futómászásra jelentkeztek négyen. Öt méter

magasra 2 és fél 3 másodperc alatt kuszik mind a négy. Erre Orosz János, a II. csoport 5-ik tagja, Bolkis György a VI. csoport harmadik tagja. Kettő, mint póttaggá van féléve. A főversenyre azért sem jelentkeztek a gimnázisták, mert a tervezet legjobb minősítése, *hat méter* hosszú távolugrást kíván. Ily ugrót pedig nem látott még a főgimnázium épülete. Ezenkívül a szülők nagy része nem engedi a »csak ott látott gyakorlatok« teljesítését, mert ebből *sok baj lehet!* Az ifjuság csupán előre jelzett rokoni kísérettel távozhat az együtt felmenők kötelékéből. Egyesek pl. az operába Novotny igazgató ur, mások pl. a Népszínházba a kísérő tanárral elmehetnek. A zöm azonban a tornatanárral mindig együtt marad. Tervbe van véve a királyi palota, Elevátor, Hajógyár, Sikló, Alagut, földalatti villamos, Margitsziget, Kerepesi temető, Muzeum, Városliget, Tornacsarnok megnézése. Hogy e nagy távolságokhoz legyen egy kis pénzük, azért tartják a szombat délutáni tornaversenyt 20 és 40 fillér belépő mellett. A buzogány gyakorlathoz, a II. csoportba vannak osztva a gimnázisták Érsekújvár, Kaposvár, Kecskemét, Enyed, Selmeczbánya, Körmöczbánya, Déva lesznek ellenfeleik. Kötélhuzásban a kalocsai fiukkal állnak küzdelemre. Itt aligha le nem győzhetnek. Japánok (aprók) a mieink.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Göbölös Sándor nagyváradi kir. főügyészségi tanácsost a miskolci kir. törvényszéki fogházhoz fogházfelügyelővé nevezte ki.

* **A polgári fiúiskola növendékei tanulmányuton.** A nagyváradi községi polgári fiúiskola növendékei közelebb tavaszi tanulmányutra mennek, tanáraik vezetése alatt. Meglátogatják Biharvármegye legszebb részét, Belényes, Vaskóh és Rézbánya vidékét. Az intézet igazgatósága beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben némi összeg megszavazását kéri, hogy abból a szegény sorsu, de jó tanulók növendékek uti költségeit pótolják. A városi tanács tegnap tartott ülésében a szegény tanulók utiköltségeinek fedezésére 100 koronát szavazott meg és utalt ki.

* **Elhunyt közjegyző.** Mint részvétellel értesülünk, *Medzihradsky* Miksa berettyó-ujfalui kir. közjegyző tegnap éjjel meghalt. Az elhunyt előkelő helyet foglalt el B.-Ujfalu társadalmában s résztvett a közügyek intézésében is.

* **Uj alapító tag a Népnevelési egyesületben.** A Népnevelési egyesület tudvalevőleg vasárnap délelőtt tartja alakuló közgyűlését a tanítók köre helyiségében. Az új ciklus elején a népnevelés ügy munkásai és barátai tömegesen lépnek be az egyesületbe részint mint működő, részint mint rendes és örökös tagok. Az aláírási azaz belépési iverk, melyeken városunk legelőkelőbb tagjainak nevei szerepelnek — egymásután érkeznek be az egyesület vezetőségéhez. — Követendő példát mutatott a káptalannak egyik nemes lelkű tagja *Fetser* Antal apátkanonok, ki mikor az aláírási iverket megkapta 100 koronát küldött be az egyesület vezetőségéhez s ezzel belépett, az egyesület örökös tagjai sorába. A Népnevelési Egyesület, mely kulturintézmények létesítésére, gyarapítására; támogatásra szorult lankadatlan buzgalma óvónők s tanítók segélyezésére van hivatva, ez uton fejezi ki hálás köszönetét a nemes lelkű főpapnak.

* **Csokonai ünnep Debreczenben.** Nagyszabású ünnepség színhelye lesz holnap vasárnap Debreczen város. *Csokonai* Vitéz Mihálynak, a halhatatlan emlékü lantosnak Debreczen szülőlténeke halála százados évfordulóját üli meg a czivis város. Az ünnepség országos jellegű lesz. Résztvesznek rajta a Magyar Tudományos Akadémia, az ország összes irodalmi

egyesületeinek küldöttségei. A százados évforduló alkalmából lesz a debreczeni Csokonai irodalmi társaságnak diszgyűlése, továbbá megkoszorúzzák Csokonainak a róla elnevezett s a nagytemplom előtt levő kertben álló szobrát s itt is kis ünnepély lesz, továbbá a Csokonai ereklye kiállítását megnyitják. Délben bankett lesz, este pedig a színházban diszladás. Az ünnepségen a nagyváradi Szigligeti-társaság is képviselve lesz. A küldöttség tagjai Rádl Ödön, a társaság elnöke, dr. Bodor Károly főtítkár, dr. Adorján Ármin titkár és dr. Márkus László ügyvéd, dr. Ágoston Péter jogtanár, a társaság választmányi tagjai. A küldöttség ma utazik el Debreczenben s hatalmas koszorut visz magával Csokonai szobrára a város színeit viselő szallaggal, melyen a következő felírás van: A Szigligeti-Társaság — Csokonai emlékének.

* **A kanyaró terjed.** Nagyváradon a kanyaró fertőző betegség már régebben előfordul szórványosan az iskolás gyermekek között. Az utóbbi napokban azonban a várad-ujvárosi elemi iskolák növendékei között sürűben lépett fel a járványos betegség. Dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos tegnap jelentést tett erről a polgármesternek s mivel az iskolai év úgy is a vége felé jár s a járvány aránylag enyhe lefolyású, nem kéri az újvárosi elemi iskolák bezárását, csupán azt, hogy az évről vizsgálatokat mielőbb, lehetőleg június első napjaiban tartsák meg.

x **Ma, szombaton,** május hó 20-án a »Pannonia«-éttermében **katonazene lesz.** *Dréher-féle korona sör* és termelőktől beszerzett kitűnő borok. *Karner Gyula* vendéglős.

x **Sok pénzt takarít,** ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Lloyd kávéházban** ma este *Pócsi* *Laczi* zenekara hangversenyez. Holnap vasárnap este, kellemes idő esetén a kávéház előtti kioszkban a katonazene hangversenyez. Kitűnő fagyalt, jégbe hűtött italok hidegbuffet. Számos látogatást kér mély tisztelettel *Kurtág* *Dezso* kávé.

IRODALOM.

A Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár. legújabb, május 15-iki száma egy befejezett teljes monografiát tesz közzé. Címe »A Községek Postája. Utmutatás a községeknek új postahivatalok felállítására körül«. Szerzője dr. *Koroda* Pál budapesti m. kir. posta- és távirdaigazgatósi titkár. Dr. *Koroda* Pál jeles kézi könyvében arra oktatja ki a községeket, hogy azok mily uton-módon juthatnak leghamarabb postahivatal birtokába. A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« ezen legújabb füzetének »Döntvénytári része« is igen gazdag és változatos. Ismét egy egész sorozatát nyújtja a kereskedelemügyi miniszternek a tanoncok iparüzleten kívüli foglalkoztatása, az ácsipari képesítés, a sertésölő műhelyek telepengedélye, a cselédszerzők üzleti biztosítékának lefoglalása, a hentesipar fogalmi meghatározása, a vásárokon az ipari és kereskedői minősítés igazolása; továbbá a közigazgatási bíróságnak az államvasuti alkalmazottak községi választói joga, a községi képviselőtestületi tagoknak érdekeltége, valamint egész csoport adózási bélyegügyek; a földmivelésügyi miniszternek halászati kihágás, vízjogi engedélyek stb. iránt hozott elvi jelentőségű határozatainak. Ugyancsak ebben a tizedik füzeten közöltetik a közigazgatási bíróság XI. számú döntvénye a czégtulajdonos adóbeszámítására vonatkozólag a törvényhatósági virilisták névjegyzékének ösz-

szeállításánál. A »Gyakorlati Közigazgatási Könyvtár és Döntvénytár« előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona, egy óra egy korona. Az előfizetési díjakat legcélszerűbb postai utalványon a szerkesztő és kiadó dr. Dolencz József ügyvéd és szerkesztő címére Budapest, VIII. József-körút 74. sz. a. küldeni. Az érdeklődőknek szívesen küld a szerkesztőség mutatványszámot. Községeknek és hivataloknak pedig írásbeli megrendelésre, az előfizetési díj utólagos beküldésének kötelezettsége mellett elküldik rendszeresen a folyóiratot.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Apajune.

Vasárnap: d. u. Menyecskek, este, Kornevillei harangok.

A cornevillei harangok.

Szamosi Elza utolsó felléptével is meg erősítette a nagyváradai közönséget abban a kitűnő véleményben, amelyet felőle már első felléptekor megállapíthattunk. Pompásan iskolázott kitűnő hangja igazi énekesnőink sorába emeli, azok közé, akik tehetségük és tudásuk által egyaránt hivatva vannak a művészi pályára. Az operett egyes számait operaszerűleg dolgozta át, a III. felvonásban pedig a Mignon operából énekelt önálló betétet; valamennyinek óriási hatása volt.

A vendégművész mellett az itteni erők is igyekeztek a darabot sikerre vinni; így aztán a bucsuzás kerete jobb volt, mint a bemutatáskor elrontott János vitéz. Tihanyi Gáspár apója volt a legmeglepőbb, legeredetibb alakítás; a II. felvonás végén viharos tapsokat kapott nagy jelenetével. Szerencsés esete volt *Aradi Arankának* is (Szerpolette); kellemesen énekelt s ügyesen játszott. Ugyanez mondható Rédeyről, valamint Sz. Nagy Imréről is. *Hajnal* György komikus hatást finomabb eszközökkel elérni nem tud s még ez a gyöngébb színvonalu komikum is erőltetett, mondvacsinált.

Az énekkar fegyelmezetlen volt; a zenekar megfelelt.

Apajune premiere. Ma este lesz az »Apajune« című új operett bemutató előadása a Szigligeti színházban. A darabot Palásthy rendezte. A darab főszerepeit Gerlaki, Örley, Palásthy, Rédei, Sz. Nagy Imre, Tihanyi, Bérczi játszik.

Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a Szigligeti színházban, délután 3 órakor félhelyárakkal színe kerül a »Menyecskek« népszínmű, este rendes helyárakkal »Apajune« új operett. Mindkét előadásra már ma délután 3 órától lehet jegyeket előre váltani.

A pótberlet. A hátra lévő színidényre, azaz 20 előadásra berletet nyitott a színház igazgatósága. Berletni lehet mindennap reggel 8 órától déli 12 óráig d. u. 3 órától 5-ig a színház titkári irodájában a már közzé tett feltevélek mellett.

Z E N E.

Kneisel Antal hangversenye. Jövő hét első napjaiban fölötté érdekes hangversenyre van kilátásunk. Az európaszerte kitűnő hírnévnek örvendő hegedűművész, Kneisel Antal fog Nagyváradon hangversenyezni. A magyar származású, de Párizsba szakadt művész, diall

járta be Európa fővárosait; Budapesten kis leányával, *Adelaide Germainennel*, a ki zsenge kora mellett is művészileg zongorázik, a perzsa sah előtt is fölépített a sah Magyarország jelen volt legfőbb állami méltóságával együtt sietett elragadtatásának kifejezést adni. Alkalmunk volt a legnagyobb külföldi lapokban olvasnunk Kneiselt magasztaló hosszú cikkeket is; személyes érdekességet az kölcsönöz Kneiselnek, hogy ez a magyar művész volt a *mestere Kubeliknek*. Kétségtelen, hogy Kneisel hangversenye itt is a legnagyobb érdeklődést fogja kelteni.

A hangversenyről legközelebb részletes műsört fogunk közölni, — egyelőre jelezzük, hogy a legnagyobb zeneszerzők műveit fogja játszani virtuóz-kézzel a kiváló művész, a ki valószínűleg *kedden* tartja hangversenyét a *Fekete Sasban*.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egyesület ülése.

A Biharmegyei és Nagyváradai Régészeti és Történelmi Egyesület választmánya tegnap délután öt órakor tartotta ülését a vármegyei ház kistermében. Jelen voltak: dr. *Beöthy* László főispán elnök, Hegyesi Márton alelnök, dr. *Némethy* Gyula, Középegyháza Gyula, Karakas Károly örök, dr. *Thury* Kálmán ügyész, Lakos Lajos, Novotny Alfonz vál. tagok, dr. *Tóth-Szabó* Pál titkár. Elnöklő főispán emelkedett szavakkal emlékezett meg a választmány elhunyt tagjáról, *Ritoók* Zsigmondról.

Indítványára a választmány *Ritoók* Zsigmond elhunyt feletti részvétét jegyzőkönyvben örökíti meg, a gyászoló családhoz részvétiratot intéz. Az egyesület régiségtárát Kovásznay Marcell és Farkas Gyuláné gazdagították ajándékaikkal. A titkári, pénztári s régiségtári jelentések után az évi közgyűlés napját és tárgysorozatát állapították meg. A közgyűlés *junius 25-én*, vasárnap délután 5 órakor a muzeum nagytermében lesz. A felolvasást *Lakos* Lajos városi levéltáros tartja.

Hosszabb tárgyalásra adott alkalmat a régiségtár küszöbön álló rendezése, valamint a muzeum épületének kibővítése s tervszerű fejlesztése. A választmánynak ez irányban hozott megállapodásai méltán jogosítanak fel a legszebb reményekre, nemcsak a muzeum jövőjére nézve, de Nagyvárad város kulturális fejlődését illetőleg is.

A népnevelési egyesület közgyűlése. A Biharmegyei Népnevelési Egyesület holnap vasárnap, május 21-én délelőtt 11 órakor tartja közgyűlését a vármegye házában. A közgyűlés ünnepélyes jellegű lesz, mivel ez alkalommal leplezik le néhány *Beöthy* Andor és *Szunyogh* Péter alispánoknak, az egyesület volt elnökeinek arcképeit, amelyeket nemrég festetett meg a választmány egyik kiváló dílettáns festőnkkel. Az ünnepi beszédet *Sipos* Orbán kir. tanácsos, az egyesület alelnöke mondja.

Népnevelési Egyesület választmányi gyűlése. A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület« választmánya ma (szombaton) délután 5 órakor, (közs. polg. fiúiskola épület földszint 10. ajtó) a közgyűlést előkészítő választmányi gyűlést tart.

Igazságszolgáltatás.

Utczai harc Beélben.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

1905. január 11-én a korcsma előtt pár pillanat alatt izgalmas jelenet játszódott le. A korcsmaiban Popa Ignác szóváltásba elegyedett Zau János és Zau Gavrillával, a kikkel a veszekedést az utcán is folytatta. A két Zau csákányt, lapátot kapott fel, Popa Ignác pedig a zsebéből revolvert rántott elő s abból öt lövést tett, melyből egy Zau Jánost a szemén érte. E miatt az ügyészség Popa Ignác ellen szándékos emberölés kísérlete címén emelt vádat, melyet tegnap bíralt el a nagyváradai esküdtbíróóság.

A bíróság elnöke *Csulyok* Béla, tagjai Korn Lajos és Biszterszky Elemér volt. A vádhatóságot *Gáthy* Bálint alügyész képviselte, a vádlottat dr. *Adorján* Emil védte.

Rendes esküdtek lettek: Magyary Gyula, Hanslián Ede, Kállai Albert, Krempánszky Lajos, Bartha József, Pántya Péter, Karaguly László, Havassy Zsigmond, Sági Péter, Szücs Sándor, Szőke Ferencz, Lele János, Pótesküdtök lettek: Vajnovszky József és Sós Károly.

A tárgyalás *Popa* Ignác kihallgatásával kezdődött, a ki tagadta bűnösségét. Ő a két Zau elől hátrált s attól féltében, hogy leütik, akarta őket ártalmatlanná tenni. Ölési szándéka nem volt, először csak a levegőbe lőtt és mikor ez sem tértette vissza Zau-ékat, akkor lőtt rájuk is.

Ezzel szemben Zau János és Zau Gavrilla azt vallották, hogy a vádlott minden ok nélkül, a mint a korcsmából kiléptek, megtámadta őket és lőtt feléjük.

Kihallgatott a bíróság még öt tanut, a kik kevés eltéréssel azt vallották, hogy bár úgy *Popa*, mint a két Zau meglehetősen ittasok voltak, de azért öntudatnál voltak. Igazolták a tanuk, hogy Zau János tényleg vaslapáttal, Zau Gavrilla pedig egy jégvágó csákánnyal futottak *Popa* felé, a ki előbb feléjük szegzett revolverrel a kezében hátrált, majd többször feléjük lőtt. A lövés után *Popa* Ignác elfutott a két Zau pedig a közszékházára ment.

A bizonyítási eljárás befejeztetvén, a kérdések megállapítására került a sor *Gáthy* Bálint ügyész a büntető törvénykönyv 279 §. -á baütköző szándékos ember ölése bűntettének kísérlete miatt tett föl kérdést. Dr. *Adorján* Emil védő ezen kívül a súlyos testisértés és a jogos védelem feltevését tartalmazó kérdéseket hozott javaslatba. A bíróság úgy az ügyész. mint a védő kérdéseit elfogadta. Ezután a perbeszédre kerül a sor.

Gáthy Bálint kir. ügyész tömör összefoglalásban ismertette a vád álláspontját és a szándékos emberölés kísérletében kéri vádlottat elmarasztalni.

Dr. *Adorján* Emil védő a bizonyítás eredményét taglalva, czáfolta a vádnak azt a főálláspontját, mintha szándékos emberölés kísérletéről szó lehetne. Kimutafja, hogy vádlottnak ölési szándéka nem volt.

A véd beszéd és az elnöki összefoglalás után az esküdtek rövid tanácskozás után csupán jogos védelemben elkövetett testi sértést állapítottak meg. Ennek folytán a bíróság *Popa* Ignácot fölmentette és azonnal szabadlábra helyezte.

Az ítélet jogerős.

Fölmentett gyilkos. Fekete János lacsházi oláh földmives részeg állapotban egy Csokityisán nevű társát agyonlőtte. Az esküdtek ez ügyben tegnapelőtt itélkeztek Szatmáron és a vádlottat bűnösnek mondták ugyan ki a tett elkövetésében, de nem találták beszámíthatónak lelki állapotát, aminek következtében az esküdtszéki bíróság fölmentette és azonnal szabadon is bocsátotta. Az ügyész ez ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

MULATSÁG.

A főreáliskola majálisa.

A nagyváradi m. kir. állami főreáliskola ifjúsága folyó évi május hó 31-én a Püspök- (Szt.-László) fürdőben hangversenyyel és táncz-czal egybekötött majálist rendez. A hangverseny kezdete 6 órakor. Táncz 8 órakor. Éjféltől külön vonat indul.

A hangverseny műsora a következő:

1. Ch. Dancla: »Duette«. Előadják: Weisz Izsó és Diósy Andor, zongorán kíséri Lobelmayer Gyula ur.

2. »Rákóczi visszatér.« Melodráma, írta Krüger Aladár dr, zenéjét szerző Belezny Antal. Szavalja Farkas Mátyás.

3. »Berceuse és Madrigal«. Hegedű solo; zongora kísérettel előadja: Weisz Izsó.

4. »Az öngyilkos«. Monológ Gabányi Árpádtól. Előadja: Csillag József.

5. Ch. Dancla: »L'arrivée«. Négy hegedűn előadják: Diósy Andor, László József, Klein Lajos, Freifeld Ferencz.

TÁVIRATOK.

Politikai hírek.

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) *Burián* István báró, közös pénzügyminiszter ma délután 12 órakor felkereste *Kossuth* Ferenczet, a koalíciós pártok vezérét, kivel majdnem egy órahosszat beszélgetett politikai ügyekről.

Burián 1 óra előtt 8 percczel távozott el *Kossuth*tól, ki aztán egy újságíróat fogadott. Az újságíró a homo regiusról folytatott beszélgetésről kérdezősködött.

— Adott határozott választ Nagyságod *Burián* feltételeire — kérdé az újságíró.

— Nem adhattam felelé *Kossuth* — mert előbb minden ügyben határozni kell a koalíciónak. A vezérőlbizottságot holnapra ülésre fogom egybehívni s ott majd határozni fogunk a dolgok felett.

— Mikor fog Nagyságod Bécsbe utazni — kérdé tovább az újságíró — hogy az egyesült ellenzék határozott programját közölje a felséggel.

— Nem tudom, mikor fogok mostanában Bécsbe menni — felel mosolyogva *Kossuth*. Nincs most ott nekem semmi keresni valóm.

Azután arra kérte az újságíró a koalíciós pártok elnökét, hogy mondja el neki, *Burián*nal folytatott beszélgetésének részleteit.

— Azt nem tehetem. Nekem csak a szövetség vezérőlbizottságában van arról jogom referálni.

Kossuth szavaiból azonban annyit ki lehetett venni, hogy *Burián* engedményeket is hozott Bécsből.

Hogy mik lesznek ezek az engedmények, azt még bizonyosan senki sem tudja, de politikai körökben beszélnek róla, hogy a király a magyar ezrednek hajlandó végső esetben megadni a magyar szolgálati nyelvet és a magyar zászlót.

Természetesen ez a hír még csak kombináció, melynek alapját senki sem tudja adni.

A tegnapi napon elterjedt fontos po-

litikai hírek közül csak annyi bizonyos, hogy a király szívesen látna kormányon egy, a koalíciós pártok vezéreiből álló kabinetet. A királynak az is határozott kívánsága, hogy az ellenzék egy vezérére fejtse ki előtte és preczizirozza a koalíciós pártok kívánságait a följirati javaslatban foglaltakhoz képest.

A szövetség vezérőlbizottsága holnap tartandó ülésén fog a felett határozni, hogy kit küldjenek Bécsbe a királyhoz a koalíció programjának kifejtése végett. Az egész ellenzék egybehangzóan azt kívánja, hogy a kitályhoz *Andrássy* Gyula gróf menjen, ki már ebben az ügyben tárgyalt a felséggel. Ha esetleg *Andrássy* Gyula gyásza miatt erre a szerepre nem vállalkoznék, akkor *Kossuth* Ferenczet bízzák meg azzal, hogy fejtse ki a koalíció álláspontját.

Kossuth Ferencz nagyon szeretné, ha *Andrássy* Gyula gróf vállalkoznék a bécsi utra, mert szerinte a király is szívesebben tárgyal *Andrássy*val, mint bárki mással.

Pallay Sándor a függetlenségi és 48-as párt titkára ma délután sürgősen kereste *Burián*t, ki fogadta is őt. *Pallay* *Kossuth*nak egy fontos üzenetét közölte a homo regiuszal, mely azonban még titok.

Burián *Pallay* távozása után *Zichy* Aladár gróft fogadta, kivel egy félórás-hosszáig konferált politikai dolgokról.

Ujházy Ede a Ferencz József-rend lovagja.

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap holnapi száma közölni fogja, hogy ő Felsége a király *Ujházy* Edét, a Nemzeti színház örökös tagját a magyar színművészet terén szerzett kiváló érdemeiért a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Az orosz földm. miniszterium átalakítása.

Pétervár, május 19. Császári rendelet szerint a földmívelésügyi miniszterium átalakul földmívelési felső igazgatósággá és központi igazgatóság létesül agrár ügyekre, mely az udvari, a pénzügyi, igazságügyi és belügyminiszterekből, valamint a nevezett új igazgatóság fővezetőjéből fog állani. Meghívták az államtanácsba *Jermolo* volt földmívelésügyi minisztert, *Dolgoruki* herceg főudvarmestert és *Slippe* tulai kormányzót.

Egy új hadihajó vizrebocsátása.

Bécs, május 19. *Montecuccoli* gróf tengerészeti parancsnok Triesztbe utazott az *Erzherzog Ferdinand Max* hadihajó vizrebocsátására.

A nemzetközi gazdasági kongresszus.

Berlin, máj. 19. A nemzetközi gazdasági egyesület tagjainak tegnap esti lakomáján *Münsterberg* kereskedelmi tanácsos, tartománygyűlési képviselő pohárköszöntőt mondott az itt képviselt államok kormányaira, mire *Gothien* bányatanácsos, birodalomgyűlési képviselő a külföldi vendégeket üdvözölte, majd pedig *Székely* Ferencz bankigazgató (Budapest) és *Rosenraat* elnök (London) mondott szíves köszönetet a vendégfogadásért. *Bilz Herman* a né-

metországi utazó-kereskedők szövetsége nevében mondott hosszabb beszédet.

Az elsüllyedt orosz hajók.

London, május 19. A *Daily Telegraph* jelenti Tokióból tegnapról: Hír szerint a japán tengernagyi hivatalban azt hiszik, hogy a portarthuri kikötőben elsüllyedt orosz hajók kiemelhetők és kijavíthatók. A költség hajónként 150.000 font sterling. Mint a *Standard*nak Sanghaiból tegnapról jelentik, a *Pallada* czirkálót ismét szabaddá tették.

Fogoly kicserélések

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) Az orosz és a japán kormány meg egyeztek abban, hogy foglyaikat ki fogják cserélni. A fogolycsere már a legközelebbi napokban meg fog történni.

Az angol alsóházról.

London, május 19. Az alsóház mai ülésén *Pretiman* tengerészetiügyi miniszteriumi államtitkár felelt arra az interpellációra, amelyben arról volt szó, hogy a »Kent« nevű czirkálóján egy tengerészhadapródot társai ki akartak korbácsolni, miután álhadbiróságot tartottak és kijelentette, hogy a miniszterium a Kent parancsnokát elmozdította állásától és rendelkezési állományban helyezte. A többi hibás személyt is kellőképpen megbüntetik. A tengerészeti főhatóság elhatározta, hogy elejét veszi annak, hogy az ilyen események a jövőben is előforduljanak. *Perczy* külügyl államtitkár tudatta, hogy a sanghaji angol főkonzul előterjesztést tett az alkirálynál a Canton folyón még mindig tartó vizirablózelmek miatt. Az angol kormány ebben az ügyben érintkezésbe lépett a pekingi angol követtel. A költségvetés tárgyalása során többen azt a kérdést intézik az admirálishoz, hogy valóban fennforog-e a szándék arra, hogy Rosythban hadműveleti alapot teremtsenek. *Lee* admirális czivillord azt feleli, hogy tengerészeti főhatóság Rosythra vonatkozó terveit és politikáját illetőleg nyilatkozni fog, ha a törvényjavaslatat később a ház elé terjesztik.

Görögország költségvetése.

Athén, máj. 19. A kamara mai ülésén előterjesztették a költségvetést. A bevételek 119, a kiadások 116 millióval vannak előirányozva. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a gazdasági helyzet nagy éberséget kíván és a kiadások csökkentését. Az ülésen elhatározták 30,000 *Mannlicher*-tegyver megrendelését.

Siécle a jubiláns Goluchowszkirol.

Párizs, május 19. A *Siécle* megemlékezik *Goluchowszki* grófnak a béke fenntartása körül szerzett érdemeiről és kiemeli, hogy *Goluchowski* az Oroszországgal és Olaszországgal a balkán politikáit illetőleg elért megegyezéssel egész Európának nagyértékű szolgálatot tett. A *Goluchowszki* vetett bizalom alapos volt. Azért, hogy *Goluchowski* Oroszországnak keletázsiai rossz helyzetét nem használta ki arra, hogy a Balkánon önzélokát kövessen, az összes európai kormányok hálásan és őszintén üdvözik a hármasszövetség diplomatáját jubileuma alkalmából. Politikájának három vezető elve: a külföldhöz való jó viszony újból helyreállítása, a Németországgal való intimitás fenntartása és az Olaszországgal való egyetértés folytatása volt.

Goluchowszki gróf csendben és diszkrét, de áthatatos törekvéssel sokkal többet tett, mint mások — a béke és a polgárosodás ügyéért.

NYILTTÉR.

Czukrázda-megnyitás.

Van szerencsém az igen t. közönséget értesíteni, hogy a mai kornak megfelelően berendezett

Czukrászdámat

a Bémer téri Kishídfőnél (Róth-féle ház)

ma szombaton, f. hó 20-án este 8 órakor

ünnepélyesen megnyitom.

Czukrászdámban, ahol rendkívül diszes, elegáns helyiségek állnak a közönség rendelkezésére, naponta a

legfinomabb fagyilaltal, jeges kávéval, különféle finom czukrász-süteményekkel, tortákkal szolgálhatok, Lakadalmi és zsur sütemények a legjutányosabb árban kaphatók.

A t. közönség szíves támogatását a legmélyebb tisztelettel kéri.

Molnár Henrik.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP.

57.

Angol regény.

— És most összeszorított ajakkal, hallgatva nézett a meghajolt főre, a keserű sirás szenvedélyétől emelkedő vállakra.

— Penelop — mondá, nagyon gyöngéden s kezét a leány fejére téve — én miattam sir?

— Douglas, ne beszéljen így — kiáltá a leány könnyein keresztül — nem bírom kiállani.

— Hát hogy beszéljek? — mondá ugyanazon a szelid hangon. Hiszen nem vétett ellenem; nekem nincs jogom magát vádolni; szabadságában állott azt választani, a kit akart. Penelop, ugy-e meghiszi nekem, hogy őszintén kívánom, hogy új választottjában feltalálja boldogságát.

— Oh, mondja, hogy nem busul miattam, hogy nem szeret és nem törődik velem! — kiáltá Penelop fuldokló hangon. a nélkül, hogy a fejét fölemelné, mert annak a komoly szempárnak a szemrehányó tekintetét nem bírta kiállani.

Nem busul miatta — és nem szereti! — Ha Penelop az arczába pillantott volna, ugy ezt a kérést bizonyosan sohasem intézi hozzá. Nem törődik vele! midőn egész erős férfiasága megretten attól a gondolattól, hogy a Penelop szerelme nélkül menjen vissza a nagy világba!

A Douglas arca fehér lett, mint a fal, midőn a leány ezt mondta, néhány pillanatra félrefordul és Penelop csendesen feküdt, míg a csendet tovább is nem tudván tűrni, felült és ránézett. E pillanatban fordult vissza Douglas is és ő meg Penelopra nézett. A mint ekkép tekintetük találkozott s a Douglas tekintetéből Penelop kiolvasta mindazt a kétségbejítő bánatot, mit ajka elhallgatott, ismét eltakarja arcát annak a két szemnek a néma vadjától, mely utoljára nézett reá.

A Penelop dolgozó kosara az asztalon állott. Douglas egy kis ollót vett ki belőle s lehajolva, egy hajfürtöt levágott a leány hajából.

— Isten vele — suttogá rekedt hangon. — Felejtsen el, — de ha valaha egy igazi jó barátja lesz szüksége, emlékezzék meg Graham Douglasról, ki egykor annyira szerette.

A Penelop hideg kezét kezében tartotta. Még egyszer a leány arczára nézett, s hallotta kérő hangját.

— Douglas, megbocsát?

— Nincs mit megbocsátanom. — Adja az ég, hogy boldog legyen! — mondá Douglas.

— És ön? — kiáltá a leány, s forró könnyei az ifju kezére hullottak. — Oh, Douglas, hát maga nem lesz boldog?

— Penelop, ne tegyen nagyobb próbára, mint a minőt el bírok viselni. — Nem rég mindent adott, és most mindent elvett tőlem — s mégis azt kérdezi, hogy én boldog leszek-e?

És azok, kik csak kevéssel ezelőtt még egymásnak mindene voltak — egyszerre elnémultak. — Ekkor Douglas, most már utoljára, az általa szeretett leány fölé hajolt, ki arcát a kezébe temetve feküdt; és Penelop érezte fején a Douglas kezét s hallotta szaggatott hangját: — Isten vele, édes szerelmem, Isten vele!

Az ajtót csendesen betéve, Douglas a leányt magában hagyta.

*

Graham Douglas Penelopnak Daubeny Everard által festett képe előtt állott. — Penelop soha sem kérdezte volna tőle, hogy el fogja-e felejteni, ha látta volna ekkor a vászonról reá néző szemekbe tekintve. Ilyen volt Penelop egészen akkor, midőn még magának mondbatta. Az a kedves szem és mosolygó ajak, melyet annyira szeretett.

— Drágám — szerelmem!

Ajkát a képre nyomta, megcsókolta az édes ajkat, s hosszasan nézett abba a kép szemébe, melynek tekintete kimondhatatlan gyötrellemmel töltötte el szívet.

— Es én oly igazán szerettelek volna, édesem! Isten veled!

Ugyan az a vonat vitte el Douglast az nap este Chartres kastélyból, melylyel Daubeny Everard távozott. Algy, részvéttel teljes szeretettel kísérte el barátját az álomásra. — Együtt állottak a perronon, a vonatot várva, s nem sokat beszélve arról, a mivel szívük tele volt, hanem néha-néha egy és más közönyös dolgot hoztak elő, hogy éppen mégis mondjanak valamit.

Az éjjeli vonat dübörögve és sikoltva robogott a pályaudvarba. Douglas egy üres kocsit keresett magának s beleült.

— Nehány nap múlva én is megyek, — mondá Algy. — Douglas, pajtás te tudod, hogy mennyire fáj nekem e dolognak ilyenét fordulása.

— Tudom, de még nincs elég erőm e tárgyról beszélni. Algy, Isten veled.

Néma részvéttel, mely többet jelentett minden szóbeszédnél, a két barát megszorította egymás kezét.

A Graham Douglas szeme könybe borult. (Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, máj. 19.

Buza máj.-ra	— — — —	87.58
Buza okt. —	— — — —	16.40
Rozs okt.-re	— — — —	13.30
Tengeri májusra 1905.	— — — —	15.90
Zab ápr.-ra	— — — —	14.34
Repeze máj.-ra	— — — —	23.40

Értéktözsde.

Budapest, máj. 19.

Osztárhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámitoló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514 —
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	649 —
Közüti vasut	— — —	569.50
Városi villam s vasut	— — —	339 —

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 máj. 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	118.30
Magyar koronajáradék 4%	— — —	98.15
Magyar koronajáradék 3 1/2%	— — —	89.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.55
Magyar nyereséjű sorsjegy-kölesön	— — —	22.4 —
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	1.40
Oszták járadék papírban	— — —	100.25
Oszták járadék ezüstben	— — —	100.85
Oszták járadék aranyban	— — —	1.20
Oszták korona járadék	— — —	100.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	159 —
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	16.45
Magyar hitelbank részvény	— — —	78.625
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	6.71 —
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	667.25
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.07
Német birodalmi márka	— — —	117.30

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Faeladási hirdetemény.

A nagyváradi lat. szert. püspökség beéli uradalmához tartozó ágrisi erdőgondnokság botfeji erdejében tarlasztásra kerülő és 55815. tömörköbméterre becsült (138.000 darab) tölgyműfa és 179378. tömörköbméterre becsült bükk-szálfá 1905—1913. évek alatt foganatosítandó kihasználásra zárt ajánlati tárgyalás útján áruba bocsájtatik.

Az eladó fa a botfeji völgyből kiemelkedő hegyoldalon üzemterv szerint 2250.8 kat. holdon áll.

A kik a természetben is kijelölt erdőt megtekinteni kívánják, sziveskedjenek a beéli uradalom főerdészéhez (posta: Beél vasutállomás. Bokszeg—Beél) fordulni.

Ugyanott betekintheők a tölgyfa számlankénti felvételét magukba foglaló könyvek és az erről, valamint a próbatervek alapján becsült bükkfáról készült összesített kimutatás, mely Nagyváradon az erdőhivatalnál szintén rendelkezésre áll.

A 3% bánatpénzzel ellátott zártajánlatok folyó évi augusztushó 28-án déli 12 óráig a nevezett püspökség jószágigazgatóságához nyújtandók be, hol ugyanaz nap délután 2 órakor — az esetleg személyesen vagy megbizzottal részt venni kívánó ajánlattevők jelenlétében — fognak felbontatni.

Kiköti az uradalom, hogy az ajánlattevők közül szabad tetszése szerint választ és hogy amennyiben az ajánlatokat megfelelőknek nem tartja, az ajánlati tárgyalást eredménytelennek fogja nyilvánítani; végül, hogy az ajánlat elfogadása csak a püspök Ur Ó Excellentiája jóváhagyásával válik érvényessé, mi a kötetendő szerződés érvényessége a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium jóváhagyásától is függővé tétetik.

Az eladási feltételek Nagyváradon a jószágigazgatóságnál és az erdőhivatalban, továbbá Beélben a főerdésznel és Ágrison az erdésznel betekintheők.

Nagyvárad, 1905. május 3-án.

Eröss Rezső S. K.,

jószágigazgató.

„Nagyvárad-i Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 év időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad.

Az igazgatóság.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor-darabok a

Magyar Műbutorgyár

Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Nagymagtár kiadó.

Várad-Velenczén, a volt Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a **KALAPGYARBAN** Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

KEMÉNY BÉLA

okleveles mérnök

magánmérnöki irodája

NAGYVÁRAD, Beöthy Ödön-utca 2. sz.

elvállal *felméréseket, parcellázásokat, tagosításokat, tervez és épít vízhasznosító berendezéseket (belvizlecsapolást, alagsóvezést, öntözést) készít ipari vízhasználatokra (vízi malmok fűrészmalmok stb.) vonatkozó terveket, tracziroz, tervez és épít erdei-, bányá- és más iparvasutakat. elvállalja magas építmények tervezését, költségvetések készítését, építések vezetését, leszámolások felülvizsgálását. — Iparhatósági telepengedélyezések kieszközlésére szerkeszt *üzemleírásokat, elvállalja szakértői szemlék tartását, szakvélemények szerkesztését, valamint minden más e szakba vágó munkák készítését.**

1182

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTUL“

kiadóhivatalában.

Ujonnán berendezett üzlet!

Wallerstein Fülöp Fiai cég

(B é m e r - t é r .)

Üzletünket kézmű-, divat-, rövid-, és diszárakkal **egész ujonnán** berendeztük, van szerencsénk a t. vevő közönségnek erről részbeni és rövidkivonatu árjegyzékünket szives áttekintés végett bemutatni.

Elvünk ezután is finom minőségű árukat olcsó szolid szabott árak mellett kiszolgálni.

Árjegyzék kivonat:

Ruha szövetek 120 széles métere már 30 krtól kezdve.

Tiszta gyapju szövetek 120 széles minden színben 50 krtól 1 frt 50 krig.

Costüm kelmék 140 széles métere 1 frttől 4 frtig.

Grenadinok minden divatos színben 120 széles 1 frt 25 kr.

Musslinok nyári ruháknak nagyon alkalmas tiszta gyapju métere 1 frt.

Legujabb félgyapju delaine 28 kr.

Legujabb gyapju delaine 45 krtól 55 krig.

Valódi francia delaine 65 krtól 75 krig.

Selyem árakban Glória minden szín 50 kr.

Pongis minden szín 68 kr.

Luisin, mevrelieu, minden szín elsőrendő 1 forint.

Messalin minden divatos szín 1 frt 40 kr.

Blous Selymek már 50 krtól kezdve 3 frig.

Fekete ruhának való selymekben nagy választék minden árban.

Különlegesség 120 széles Saten de Lyon métere 3 frt 50 kr.

Mosó árak karton, zephir és levantínok 25 krtól kezdve legjobb kivitelben.

Mindenféle bélésárak.

Nagy raktár vászon, chiffon és kész fehérenemüekből.

Dus raktár szőnyeg, függöny és paplanokban.

A tisztelt közönség nagybecsü bizalmát, melyet eddigi jutányos árainkkal és szolid kiszolgálásunkkal eddig is szerencsések voltunk kiérdemelni továbbra is kérjük, vagyunk

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Zöldfa kávéházzal szemben meglepő **árengedmény.**

MEGVETTÜK A
SZABÓ TESTVÉREK

mindkét rőfös és női divatáru üzletét a Zöldfa-utcán.

Teljes eladásra kerül mindkét áruraktár.

Ez alkalommal fontos tudni való, hogy **költözködési idény alkalmával** eladásra kerülnek: *Futó- és szobaszőnyegek, ágyterítők, függönyök, paplanok, asztalneműek, ágyhuzatok, schiffonok és rumburgi vásznak, női és férfi kész fehérneműek, divatos nap, és esőernyők, finom szövetek és más száz meg száz divatcikkek.*

KOVÁCS L. és TÁRSA Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-kávéházzal szemben.

Üzleti helyiségek kiadók!

Üzleti álványok eladók!

Budapesti fogtechnikus Nagyváradon.

FOGAK

törhetetlen Vulkaint fogsorokat és szájpádlás nélküli műfogakat készít kezeség mellett.

SZÉKELY KÁROLY

975. fogtechnikus,
Nagyvárad Áldás-utca 8. sz.

Egy szép nagy tágas sarok üzlethelyiség élénk forgalmu helyen **1905 november 1-től**, egy udvari magtár **1905 aug. 1-től kiadó.** Ertekezhetni a polgári takarékpénztárnál (Kossuth-utca.)

Biharmegyei Takarékpénztár

Zálogháza

Kossuth-utca

Kölcsönt ad: érték papirokra, ékszerekre, iparicikkekre és ingóságokra a legolcsóbb kamatláb mellett, a fürdő-évad beálltával elfogad mindenféle értékeket jutányos őrzésdíj mellett.

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők: a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr. Zieliuski Szilárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl.

Raktárt tart: Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövékből.